

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

**РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ**

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко
(підпис) (ініціали та прізвище)

серпня 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

підготовки магістрів

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна Переклад та міжкультурні комунікації

спеціалізації В11.033 – слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша - польська

спеціальності В11 – філологія

галузі знань В – культура, мистецтво та гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ (-ЧІ): _Павленко Ірини Яківни – д.філол.н., проф., проф., зав. кафедри
слов'янської філології

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри слов'янської філології

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
Переклад і міжкультурні комунікації

Протокол № 1 від “__” _____ 2025 р.

Завідувач кафедри _____

І.Я.Павленко_

(підпис)

(ініціали, прізвище)

І.Я.Павленко

рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

**РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ**

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: irynapavlenko@np.znu.edu.ua

Сезн ЗНУ повідомлення:

Телефон: 0509876825, 0966031359

Інші засоби зв'язку: *Viber* 0966031359

WhatsApp 0509876825

Кафедра: слов'янської філології (2 корпус ЗНУ, ауд. 426).

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення із особливостями рецепції травми у сучасній (початку 21 ст.) літературі країн Східної та Центральної Європи.

Предметом вивчення є новітні твори письменників України, Польщі, Словаччини, Чехії, Угорщини, Болгарії та ін., про спільні для цих країн травми (Першої та Другої світових воєн, Голокосту, Парамоїсу тощо). Водночас кожна країна пережила й власні трагедії, які мали великий вплив на колективну психіку та свідомість, що також стало предметом літературної рефлексії. В Україні це Голодомори, депортація кримських татар та, звичайно, російсько-українська війна, розв'язана країною-агресором у 2014 році.

Пропонована дисципліна є складовою міждисциплінарного поля соціокультурних досліджень, яке має назву Trauma studies. Основне завдання студій травми - дослідження того, як травматичні події минулого відбилися у колективній пам'яті та впливають на колективну свідомість.

Особливість дисципліни полягає у поєднанні Trauma studies та літературознавства, оскільки йдеться про характер художньої рецепції травми у літературі країн Центральної та Східної Європи.

Пропонована дисципліна є дисципліною вільного вибору студентів у межах спеціальності, ґрунтується на знаннях та навичках, сформованих у процесі вивчення таких компонентів навчального плану ОПП «Переклад та міжкультурні комунікації» як «Культурологічні основи міжкультурних комунікацій» (оскільки йдеться про колективний травматичний досвід, значною мірою зумовлений війнами як глобальними формами негативної міжкультурної комунікації), «Переклад та інтерпретація художнього твору» (аналізуються явища вітчизняної літератури та оригінальні тексти й переклади літератури інших країн Східної та Центральної Європи (крім країни-агресора та її сателіта). У процесі аналізу літературного процесу та творів конкретних авторів у пригоді стають компетентності, отримані у процесі вивчення «Методології філологічних досліджень», та спостереження й навички, отримані під час проходження виробничої практики.

Оскільки під час вивчення дисципліни закріплюються компетентності та прогнозовані результати навчання, її введення в навчальний план сприяє підготовці фахівця-філолога та стає у пригоді під час роботи над магістерським дослідженням.

У разі успішного завершення курсу студент зможе:

- Засвоїти основні положення та концепції memory studies та Trauma studies
- Аналізувати причини формування травматичної пам'яті та наслідки її функціонування
- Орієнтуватися у характері та формах художнього відтворення травматичних історичних та соціокультурних чинників
- Бачити прояви травмогенних чинників у сучасності та аналізувати характер їх художньої рефлексії

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

- Ознайомитися з прозаїчними та поетичними художніми творами, у яких йдеться про суспільну травму.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	3 -й	3 -й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	12 год.	4 год.
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	10 год.	4 год.
Самостійна робота	68 год.	82 год.
Консультації	За розкладом консультацій 1 година на тиждень у професорській кафедрі слов'янської філології (2 корпус, 4 поверх, ауд. 424). Розклад консультацій: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/philology/grafik_navchal_nogo_protseesu_ta_rozklad_zanyat За умов дистанційного навчання - на платформі zoom. Код доступу AC5CQi Ідентифікатор 203 115 7609	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11330	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
ЗК-3 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Аналіз наукової інформації; Опрацювання алгоритмів пошуку матеріалів у бібліотеках	Результати пошуку у списках художніх творів та наукової літератури за пропонованими темами. Повнота і

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

	та на цифрових платформах	якість обраного матеріалу
ЗК-5 Здатність працювати в команді та автономно.	Колективні проекти, дискусії	Участь у створенні колективного проекту, вміння співпрацювати та організовувати співпрацю.
ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Виконання індивідуальних завдань відповідно до програми дисципліни	Рівень розвиненості навичок самостійного аналізу, повнота та логіка висвітленого матеріалу
ЗК-11 Здатність проведення досліджень на належному рівні.	Індивідуальні завдання, колективні проекти, презентації результатів власних досліджень	Якість, глибина, логіка та аргументованість досліджень
СК-2 Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.	Індивідуальні та колективні завдання, співбесіди, есе	Чіткість, логіка, аргументованість відповідей та виконаних індивідуальних та письмових робіт
СК-3 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.	Дискусія, порівняльний аналіз явищ, есе, співбесіда	Чіткість, логіка, аргументованість відповідей та письмових робіт, апеляція до наукових праць. Характер формування теоретичного підґрунтя відповіді чи роботи.
СК-6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.	Співбесіда, дискусія, виконання індивідуальних завдань та колективних проектів.	Вміння сформулювати методологічні засади роботи, глибина, логічність та аргументованість викладення думки, доцільність звернення до конкретних наукових джерел
СК-7 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі	Співбесіда, есе, індивідуальна робота, дискусія	Доцільність, чіткість, коректність застосування

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

філологічних досліджень		спеціальної та міждисциплінарної термінології у різних видах навчальної та дослідницької діяльності.
-------------------------	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Trauma studies: теорія та методологія

Тема 1. Trauma studies у європейському культурному просторі : мета та завдання. Memory studies та Trauma studies. Проблема визначення «травми» у гуманітарному дискурсі. Травма як соціокультурне, психологічне, ідентифікуюче, консолідуюче явище: теоретичні аспекти. Trauma studies як міждисциплінарна форма дослідження подій завідомо болючих та часто дражливих для суспільства, «закритих від прозорої маніфестації та артикуляції». Проблема тезауруса Trauma studies у гуманітаристиці, літературознавстві зокрема.

Тема 2. Динаміка Trauma studies у гуманітарному дискурсі. Психоаналітична теорія травми. Роль постструктурної, соціокультурної, постколоніальної теорії у інтерпретації уявлень про індивідуальний та колективний екстремальний досвід та його вплив на індивідуальну та колективну пам'ять. Плюралістичний підхід. Увага до варіативності презентації травми ролі соціального й культурного контекстів пам'яті та репрезентації травми.

Змістовий модуль 2. Травма та соціальна й індивідуальна пам'ять

Тема 3. Причини та форми культурної травми: психоаналітичний, соціологічний культурологічний дискурси, Проекція досліджень Фрейда на осягнення природи соціокультурної травми. Роль Другої світової війни, Голокосту, війни у В'єтнамі, расової та гендерної дискримінації, формування посттравматичного стресового синдрому (posttraumatic stress disorder) у розвитку Trauma studies. Травма та соціальна пам'ять. Дискусія про можливість / неможливість вербалізації травми.

Змістовий модуль 3. Пам'ять та поспам'ять. Характер артикуляції травми у офіційній та неофіційній культурі

Тема 4. Література як символічна форма культурної пам'яті, через яку спільнота вибудовує свою ідентичність. Травма як актуальне та динамічне поле осмислення війни, геноциду, колоніального й тоталітарного досвіду. Замовчування, цензура, самоцензура та ефект відкладеної «постпам'яті» як знаки тоталітарної та посттоталітарної культури. Повернення пострадянської літератури до «витіснених спогадів». Травма – артикуляція у офіційній та неофіційній радянській культурі. Дисидентська література та травматичний досвід суспільства.

Змістовий модуль 4. Типологічні риси осмислення травматичного досвіду у літературі

Тема 5. Зображення та /або художнє дослідження травми як досвід зіткнення із подіями, що перевернули життя не лише окремих людей, але й певних спільнот. Повернення

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

до травматичного досвіду, його осмислення та артикуляція як типологічні риси художньої та нон-фікшн літератури травми. Літературний твір як одна з форм пере(про)живання соціальних (соціально-історичних) катастроф.

Тема 6. Людина/колектив/спільнота та подія. Персонажна система художнього дискурсу травми. Учасники травмогенних подій (жертва – кат – свідок) як об'єкт художнього висвітлення, вторинний свідок – як суб'єкт художньої об'єктивації травми. Характер художнього конструювання події – учасників – свідків. Травмуюча подія та травмована особистість. Література травми та формування нового читача. Література як засіб проговорювання та таким шляхом подолання травми. Характер перетину пам'яті та літератури: пам'ять літератури, пам'ять у літературі, література як медіум колективної пам'яті.

Змістовий модуль 5. Специфіка рецепції в літературі травматичного досвіду 20 ст.

Тема 7. Постколоніальний та постгеноцидний дискурси сучасної української літератури. Своєрідність травмогенного 20 ст. та його наслідки на пострадянському та постсоціалістичному просторі, в Україні зокрема. Специфіка перебігу історичних подій у різних країнах Європи. Травматичний досвід країн Східної та Центральної Європи й специфіка його рецепції у художній літературі. Біль «свій» та «чужий». Національна травма як об'єкт національної та іншонаціональної художньої рефлексії.

Тема 8. Український художній дискурс травматичного досвіду народу. Травма проговорена та непроговорена. Твори про голод сучасників подій (письменників-емігрантів Уласа Самчук а«Марія», Василя Барки «Жовтий князь», Ольги Мак «Камінь під косою» та ін.)та сучасних авторів (Леоніда Кононовича «Тема для медитації», Світлана талан «Розколоте небо», збірка «Сльози Божої матері» Євгена Гуцала та ін.) . Травма голоду очима «свідків» різних поколінь.

Тема 9. «Чужого болю не буває». Література про Голокост. Специфіка осмислення долі єврейського народу час Другої світової війни у творах української еміграції, творчості українських авторів радянської доби та у сучасній українській літературі (Р.Іванчук «Торговиця», Ю.Виничук «Танго смерті», «Цензор снів», М.Мащенко «Дитя єврейське»). Т.Пахомова «Я, ти і наш мальований і немальований Бог», Р.Плотнікова «В яру згасаючих зірок», М.Дупешко «Історія, варта цілого яблунового саду».. Твори про Шоа авторів – вихідців з України, написані на різних мовах світу (П.Целан, «Фуга смерті», А.Рібаков «Важкий пісок». В.Гроссман «Життя та доля», С.Лем «Шпиталь Преображення», «Невтрачений час» та ін.).

Тема 10. Література про сучасні травматичні події як засіб емоційної реабілітації. Твори про російсько-українську війну, написані військовими та волонтерами. Твори **Артема Чеха, Сергія Гридїна та Бориса Гуменюка. Свідчення війни та болю від професійних авторів** («Інтернат» Сергія Жадана, «Чорне сонце» Василя Шкляра, «Іловайськ» Євгена Положія), «Довгі часи» **Володимира Рафеєнка**, «Літо-АТО» **Олафа Клеменсена** та ін.).

Жінка і війна у сучасній європейській літературі. Гендерна природа травми.

Модуль 6. Trauma studies у сучасному фольклористичному дискурсі

Тема 11. Фольклористична проєкція студій травми. Проблеми екзистенції та травматичного досвіду у сучасному фольклористичному дискурсі України. Повернення до забороненого. Проблема драматичного буття у фольклорі про Голодомор. Західноукраїнський фольклор про драматичні події 20 ст. та колективну й індивідуальну травму. Заробітчанство, вимушена трудова еміграція як соціальна травма та її рецепція у фольклорі та фольклористиці. Травматичний та посттравматичний синдром.

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Trauma studies у європейському культурному просторі : мета та завдання.	2	1...	1 раз на 2 тижні 1 тиждень
Семінарське заняття 1	Динаміка Trauma studies у гуманітарному дискурсі. Психоаналітична теорія травми. Роль постструктурної, соціокультурної, постколоніальної теорії у інтерпретації уявлень про індивідуальний та колективний екстремальний досвід та його вплив на індивідуальну та колективну пам'ять. Плюралістичний підхід.	2	1	1 раз на 2 тижні 2 тиждень
Самостійна робота	Проблема тезауруса Trauma studies у гуманітаристиці, літературознавстві зокрема. Увага до варіативності презентації травми ролі соціального й культурного контекстів пам'яті та репрезентації травми.	12	12	
Лекція 2	Причини та форми культурної травми: психоаналітичний, соціологічний культурологічний дискурси,	2	1	1 раз на 2 тижні 3 тиждень
Семінарське заняття 2	Література як символічна форма культурної пам'яті, через яку спільнота вибудовує свою ідентичність. Травма як актуальне та динамічне поле осмислення війни, геноциду, колоніального й тоталітарного досвіду. Замовчування, цензура, самоцензура та ефект відкладеної «постпам'яті» як знаки тоталітарної та посттоталітарної культури.	2		1 раз на 2 тижні 4 тиждень
Самостійна робота	Травма та соціальна пам'ять. Дискусія про можливість / неможливість вербалізації травми.	12	14	
Лекція 3	Зображення та /або художнє дослідження травми як досвід зіткнення із подіями, що перевернули життя не лише окремих людей, але й певних спільнот. Повернення до травматичного досвіду, його осмислення та артикуляція як типологічні риси художньої та нон-фікшн літератури травми.	2	1	1 раз на 2 тижні 5 тиждень
Семінарське заняття 3	Людина/колектив/спільнота та подія. Персонажна система художнього дискурсу травми. Учасники травмогенних подій	2	1	1 раз на 2 тижні 6 тиждень

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

	(жертва – кат – свідок) як об'єкт художнього висвітлення, вторинний свідок – як суб'єкт художньої об'єктивації травми. Характер художнього конструювання події – учасників – свідків. Травмуюча подія та травмована особистість.			
Самостійна робота	Література травми та формування нового читача. Література як засіб проговорювання та таким шляхом подолання травми. Характер перетину пам'яті та літератури: пам'ять літератури, пам'ять у літературі, література як медіум колективної пам'яті.	12	14	
Лекція 4	Постколоніальний та постгеноцидний дискурси сучасної української літератури. Своєрідність травмогенного 20 ст. та його наслідки на пострадянському просторі, в Україні зокрема. Специфіка перебігу історичних подій у різних країнах.	2		<i>1 раз на 2 тижні 7 тиждень</i>
Семінарське заняття 4	Травматичний досвід країн Східної та Центральної Європи й специфіка його рецепції у художній літературі. Біль «свій» та «чужий». Національна травма як об'єкт національної та іншонаціональної художньої рефлексії.	2	1	<i>1 раз на 2 тижні 8 тиждень</i>
Самостійна робота	Український художній дискурс травматичного досвіду народу.	12	14	
Лекція 5	«Чужого болю не буває». Література про Голокост.	2		<i>1 раз на 2 тижні 9 тиждень</i>
Семінарське заняття 5	Література про сучасні травматичні події як засіб емоційної реабілітації. Твори про російсько-українську війну, написані військовими та волонтерами	2	1	<i>1 раз на 2 тижні 10 тиждень</i>
Самостійна робота	Жінка і війна у сучасній європейській літературі. Гендерна природа травми.	12	18	
Лекція 6	Фольклористична проекція студій травми. Проблеми екзистенції та травматичного досвіду у сучасному фольклористичному дискурсі	2	1	<i>1 раз на 2 тижні 11 тиждень</i>
Самостійна робота	Травма в літературі про сучасну російсько-українську війну	8	14	

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Семінарське заняття 1	Співбесіда, опитування	Вивчення та аналіз пропонованої літератури, опитування за питаннями плану	2 тиждень Глибина засвоєння матеріалу та логіка його викладу	5
Семінарське заняття №2	Есе	Есе на тему «Пам'ять/(не) пам'ять у сучасній культурі» (2,5 – 3, 5 сторінки 14 кегль, 1,5 інтервал)	4 тиждень Глибина, повнота, логіка розкриття теми, аргументованість основних положень	10
Самостійна робота	Зіставний аналіз художніх творів	Зіставлення за запропонованим планом творів про Другу світову війну авторів різних країн (за вибором студента, по одному творові. Визначити лише основні параметри).	5 тиждень Глибина, повнота, логіка розкриття теми, аргументованість основних положень	10
Семінарське заняття 3	Індивідуальне завдання	Від членів родини, близьких знайомих та друзів зробити записи про травматичний досвід родини та порівняти з відповідним відтворенням травмогенної події та її наслідків у художніх творах.	6 тиждень Вміння комунікувати та здобувати необхідний матеріал, порівнювати досвід реальних людей та художній опис подій	10
Самостійна робота	Тестування	Тестування у СЕЗН Moodle ЗНУ	7 тиждень Правильність відповідей	5
Семінарське заняття 4	Колективний проект, аналіз літературних творів	Аналіз одного з літературних творів про травматичний досвід України (2 -3 сторінки, 14 кегль, 1,5 інтервал)	8 тиждень Повнота, глибина, аргументованість аналізу, самостійність мислення	5
Семінарське заняття 5	Співбесіда, опитування	Опитування за питаннями практичних занять	9 тиждень Повнота, глибина, логіка відповідей	5
Самостійна робот	Есе, самостійна робота	Есе на тему (буде конкретизована згідно з пропозиціями студентів)	11 тиждень Рівень самостійності, аргументованості,	10

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

		(2,5 – 3, 5 сторінки 14 кегль, 1,5 інтервал) Підготувати відповідну презентацію.	логіки викладу, використання наукової термінології	
Усього за поточний контроль	4			60
Підсумковий контроль				
Залік /Екзамен	Тестування	Питання для підготовки: у відповідному розділі СЕЗН Moodle ЗНУ	Тест складається з 20 питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	20
	Практичне завдання	Аналіз одного з творів про травматичний досвід «іншого» з урахуванням міждисциплінарного статуту студій травми	Аналіз на 3-4 сторінки з акцентом на художній інтерпретації та авторській специфіці відтворення травматичного досвіду «іншого».	20
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті / Аляйда Ассман. Київ, 2012. 440 с.

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ

2. Голокост: художні виміри української прози : колективна монографія. За заг. ред. **І.Я. Павленко**. Дніпро : Український інститут вивчення Голокосту «Ткума», 2019. 160 с.
3. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. Київ: Грані-Т, 2013. 548 с.
4. Жінки центральної та східної Європи у другій світовій війні: гендерна специфіка досвіду в часи екстремального насильства : зб. наук. праць / за наук. ред. докторки істор. наук Г. Грінченко, канд. істор. наук к. кобченко, канд. істор. наук О. Кісь. Київ : тов «Арт книга», 2015. 335 с.
5. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід ; за ред. Ю. Шаповала. Київ : ІППЕНД, 2013. 600 с.
6. Огієнко Віталій. Культурна травма у сучасній зарубіжній історіографії: концепт та метод, *Національна та історична пам'ять*. № 1.2012.
7. Огієнко Віталій, «Травматична подія, індивідуальна пам'ять про неї та особистий наратив: між травматичною подією та її репрезентацією», *Національна та історична пам'ять* № 3. 2012.
8. Dalasiński T. Ludzkie arcy(nie)ludzkie. Efekt afektu i aktualność podmiotu drugiej Warszawa : Instytut badań literackich PAN, 2014. S. 107–124.
10. Erikson Kai, «Notes on Trauma and Community», in *Trauma: Exploration in memory*, ed. Caruth Cathy (Baltimore: John Hopkins UP, 1995).
11. Leys R. Trauma: A Genealogy . Chicago: University of Chicago Press, 2000. – 312 p.
12. Eyal G. Identity and Trauma. Two Forms of the Will to Memory. *History & Memory*. Vol. 16 (1)., 2004. – P. 5–36.
14. Werner A. Krew i atrament Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 1997. 216 s.
15. Caruth, C. Trauma: Explorations In Memory. Baltimore, 1995.
16. Smelser, Neil J. “Psychological Trauma and Cultural Trauma,” in: Alexander, Jeffrey, et al. Cultural Trauma and Collective Identity, Berkley: University of California Press, 2004, p. 31-59.

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Інтернет джерела

Письменники і поети про Голодомор (рекомендований список літератури)
<https://sites.google.com/site/memorial4uth/famine-of-1932-33/writers-and-poets-of-famine>

Огієнко Віталій. Holodomor studies і trauma studies: теорія та перспективи досліджень. 2018, 12 грудня. <https://www.holodomorstudies.com/discussion2.html>

Connerton P. Seven Types of Forgetting [Electronic resource] / Paul Connerton // Memory Studies, 2008. 1;59. P. 59-71. – Mode of access: <https://memory110.qwriting.qc.cuny.edu/files/2010/09/Connerton7TypesForgetting.pdf>.

Студії Голодомору: **Holodomor studies: Міждисциплінарний часопис.**
<https://www.holodomorstudies.com/about-jnl.html>

5 книжок про Голокост, які нещодавно були екранізовані
<https://chytomo.com/5-knyzhok-pro-holokost-i-aki-neshchodavno-buly-ekranizovani/>

Грицак Ярослав. Незрозуміла війна: рецензії на книги і конференції про Першу світову.
<https://uamoderna.com/md/hrytsak-unintelligible-war/>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим, оскільки курс розрахований на формування знань про фольклор та навичок роботи з ним, що є обов'язковим для філологів та вчителів філологічних дисциплін, на формування фольклористичних компетентностей, на розвиток навичок аналізу, аналізу філологічних явищ, готує до польової фольклорної практики.

Пропущені з поважних причин заняття відпрацьовуються впродовж наступного тижня під час планових консультацій у формі співбесіди або через Moodle ЗНУ у формі тестування або індивідуального письмового завдання з пропущеної теми. Накопичення відпрацювань неприпустиме! За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

силабусу).

Всі надіслані на перевірку роботи проходять перевірку на наявність текстових запозичень і будуть перевірятися викладачем лише за умов відсутності плагіату. Роботи, що не відповідають принципам академічної доброчесності, не оцінюються (у електронний журнал ставиться 0). Якщо плагіат виявлено вперше, роботу можна переробити. За умови відповідності правилам академічної доброчесності викладач її перевірить та виставить відповідну оцінку. Якщо плагіат буде виявлено знову, студент відпрацьовує відповідну тему у формі співбесіди та повторного написання роботи у присутності викладача.

Читання з гаджету або підручника під час усної відповіді розцінюється як порушення норм академічної доброчесності та оцінюванню не підлягає, у журнал за тему виставляється 0.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег.

Під час занять гаджети (комп'ютери, телефони, електронні книжки) мають бути відключені за винятком тих ситуацій, коли студенти

- підготували презентацію та не мають іншої можливості її продемонструвати;
- отримують завдання знайти текст для літературознавчого аналізу, перевірити цитату або зіставити різні визначення літературознавчих термінів у навчальній та довідковій літературі, в т.ч. і в енциклопедіях;
- виконують контрольну роботу, яку необхідно в короткий термін надіслати на перевірку через Moodle ЗНУ або на електронну пошту викладача.

Користуватися інтернетом під час аудиторних занять можна лише у названих випадках.

За використання під час заняття гаджетів без дозволу викладача з будь-якою метою (списування, читання матеріалів, листування, спілкування у соціальних мережах) студент втрачає всі зароблені під час пари бали.

Категорично забороняється приносити телефони та планшети на екзамен. **За використання гаджетів під час заліку та екзамену студент отримує 0 балів** за відповідну форму контролю та у призначений викладачем (визначений деканатом) час приходить на перескладання.

За умов дистанційного навчання комунікація «викладач-студент», «студент-викладач» здійснюється за допомогою гаджетів, перш за все підключених до інтернету комп'ютерів та телефонів.

Характер звернення до джерел (літератури, інтернет ресурсів)

У зв'язку з обсягом наукової та псевдонаукової та псевдонавчальної літератури у процесі роботи над окремими темами курсу студент повинен звертатися до літератури, що рекомендується (відповідні списки джерел є на платформі Moodle ЗНУ). Якщо трапляється цікаве та ґрунтовне, на погляд студента, джерело, не зазначене у рекомендованих списках, потрібно запитати викладача про доцільність його використання, при цьому надавши (на прохання викладача) йому відповідну книгу або статтю.

Зверніть увагу на те, що у списках джерел до практичних занять та індивідуальної роботи майже ніколи не зазначені підручники!!! До них звертаємося для систематизації знань наприкінці терміну вивчення дисципліни.

Категорично забороняється використовувати наукову інформацію з нередагованих сайтів!!!

Намагайтеся користуватися тими платформами, які названо у списках джерел.

Будь-яке наукове/навчальне/методичне джерело має автора, тому читати чужі матеріали, навіть для чогось переписані у власний зошит, під час відповіді забороняється. Можна лише за необхідності навести точну цитату, зазначивши при цьому: «Цитую за роботою (автор, назва)».

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем. Всі матеріали, що надсилаються, у назві мають містити прізвище студента, шифр групи та назву/номер теми.

Всі контрольні завдання необхідно виконувати та відправляти на перевірку вчасно. Не нехувати часом дедлайну, виставленому у Moodle ЗНУ! Пролонгуватися цей час не буде (за винятком наявності

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

поважних причин для невиконання вчасно роботи).

Тести перевіряються у Moodle ЗНУ автоматично одразу після тестування.

Перевірку письмових робіт викладач здійснює впродовж тижня.

Під час дистанційного навчання спілкування здійснюється через Moodle ЗНУ, Zoom, Viber, WhatsApp.

Час відеоспілкування (пари, консультації, заліки, екзамени) визначається чинним розкладом занять та є незмінним.

Студент може ініціювати відео або аудіо зустріч з викладачем та всією групою та узгодити час такого спілкування, зручний для всіх комунікантів.

Час відеозв'язку для захисту курсових робіт, інструктажів, виховних заходів визначається кафедрою.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи

РЕЦЕПЦІЯ ТРАВМИ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>